

Саме в мотивуванні й стимулюванні учнів якомога частіше виступати у ролі наставників убачається творче застосування навчальних монологів. Монологічна участь учнів зазвичай цілеспрямованіша зіставно з діалогічним вираженням, що засвідчує не так наявність знань, як супутню активність через запитання–відповіді. Задіяні в лекції учнівські монологи зазвичай мають форму реферата, рецензії, огляду подій, фактів, повідомлення, аналізу, критичного огляду, міркувань, участі в дискусії тощо. Трансформація лекції з репродуктивного виду у творчий / продуктивний сприяє тому, що надання готових знань поступається місцем інструктивній діяльності педагога, яка дає змогу учням в осядний спосіб самим здобувати необхідні особисто їм знання, ділитися ними й доходити висновків. А це мотивує, розширює можливості здобувачів освіти, збільшує частку цікавої дослідницької роботи й підготовки ними власних виступів із оприлюднення результатів, створює передумови для тривкого засвоєння знань і усвідомленішого застосування практикоорієнтованих умінь.

Використання інтерактивних методів навчання української мови учнів гімназії та ліцею

*Л. В. Галаєвська,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання
української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

В сучасних умовах важливою вимогою суспільства до особистості вже виступає не енциклопедичність знань, а набуття певних вмінь та навичок, що сприяють розвитку та самореалізації особистості. Це завдання, значною мірою, вирішується через впровадження інноваційних технологій, серед яких важливу роль відіграють інтерактивні методи навчання.

Інтерактивні методи навчання на уроках української мови – це способи міжособистісної взаємодії суб'єктів навчання в режимі вчитель – учень, учень – учитель, учень – учень, що забезпечують ефективну реалізацію мети й завдань уроку, мають значний комунікативний, соціокультурний і виховний потенціал. Можливості інтерактивних методів базуються на багатофункційності. У процесі реалізації інтерактивних методів навчання актуалізуємо їх провідні функції, до яких належать: мотиваційна, пізнавальна, комунікативна, емоційна, самореалізаційна, виховна.

Дослідники вбачають в інтерактивних методах значні можливості для самореалізації особистості кожного учня. Інтерактивна діяльність на уроках української мови припускає організацію й розвиток діалогового, полілогового спілкування, що веде до взаєморозуміння, взаємодії, до спільного вирішення проблем. Інтерактивне навчання – це діалогізоване навчання, під час якого здійснюється взаємодія педагога й здобувача освіти, занурення в комунікацію.

Аналіз літератури засвідчує, що автори, вивчаючи різні аспекти функціонування інтерактивних методів навчання, дають їм однаково позитивні характеристики.

На основі узагальнення лінгводидактичних студій виокремлюємо провідні ознаки інтерактивних методів навчання української мови в компетентнісному виборі:

- інтерактивні методи є одним із основних інструментів навчання української мови на сучасному етапі;
- інтерактивні методи мають значні можливості для формування предметної і ключових компетентностей здобувачів освіти;
- ці методи стимулюють використання власного досвіду учнями під час виконання компетентнісно орієнтованих завдань.

Добір і застосування інтерактивних методів навчання дає змогу підвищити мотивацію здобувачів освіти до навчання, сприяє досягненню високого ступеня включення їх в освітній процес, активізує комунікативну домінуючу уроку.

Традиційні та інноваційні методи навчання української мови: практика та перспективи

*В. І. Новосьолова,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

У процесі дослідження теми «Теоретико-методичні засади добору й застосування методів навчання української мови учнів гімназії та ліцею» було розглянуто теоретичні аспекти та практичне застосування методів навчання української мови. Також була оцінена готовність педагогів до впровадження компетентнісно орієнтованих методик. Визначено ключові характеристики використання методичного інструментарію для навчання української мови, включаючи традиційні та інноваційні методи. Особлива увага приділена аналізу застосування цих методів серед учнів гімназій та ліцеїв.

Для визначення реального стану використання методів навчання серед вчителів-словесників було проведено онлайн-опитування та консультації. Результати опитування показали, що переважна більшість респондентів (75%) у своїй освітній практиці віддають перевагу традиційним методам навчання. Водночас відповіді на запитання про найчастіше використовувані методи та їх ефективність були неоднозначними. Це дає змогу зробити висновок про наявність перешкод у процесі компетентнісного реформування освіти. Серед вчителів-предметників існує недостатнє розуміння форм, методів, прийомів та видів робіт, а також спостерігається нерациональне та необґрунтоване використання різноманітних методів, випадкових прийомів та їх невмотивоване поєднання.

Установлено, що характерною рисою сучасної вітчизняної системи освіти, яка поєднує традиційні та інноваційні підходи до навчання, є перевага традиціоналізму. Це не дає змоги повною мірою задовольняти сучасні вимоги до кваліфікації випускників закладів загальної середньої освіти. Таким чином, виникає необхідність у широкому впровадженні компетентнісно орієнтованих методів у освітній процес.

Під час дослідження з'ясовано переваги, які мають інноваційні технології навчання і в чому вони поступаються традиційним методам освіти. Проведено аналіз